

Velkommen til Kalvø

Kalvø er en lille ø på 17 ha, beliggende i bunden af Genner bugt. Øen er forbundet med fastlandet med en dæmning, så man kan køre dertil. Der bor kun omkring 10 fastboende på øen. Øen er blandt andet kendt for sin smukke natur og spændende kulturhistorie. Kalvø er, til alle sider, omgivet af en enestående natur, som er svær at beskrive med få ord, men disse gamle linjer rammer dog plet selv den dag idag:

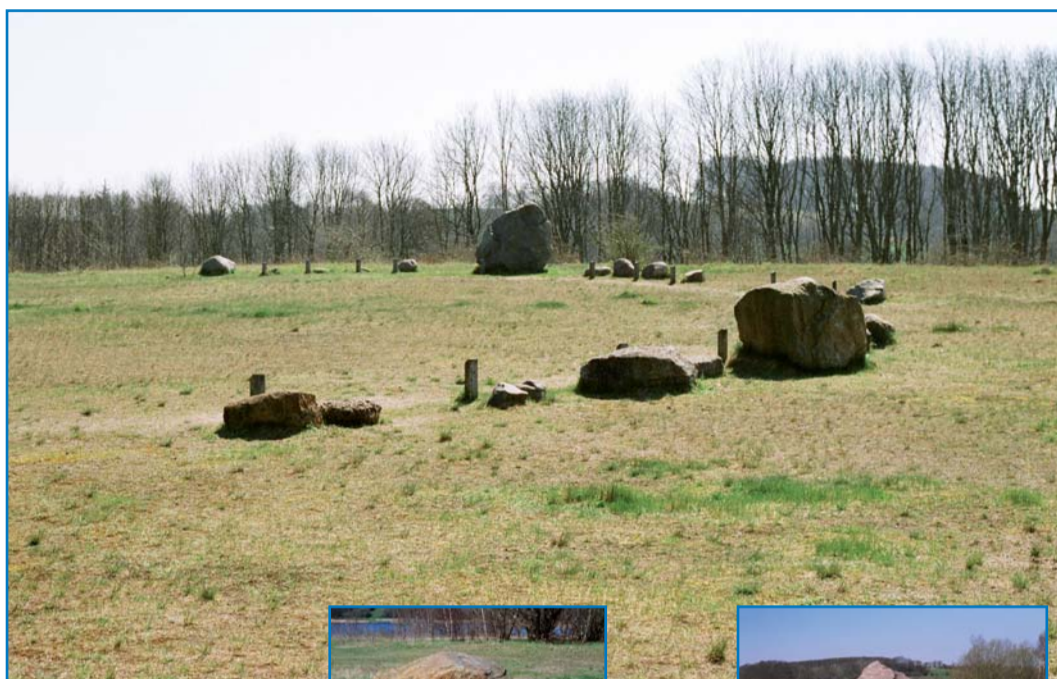
"Gjønnerbugt er af Naturen udrustet med Fortrin og omgivet med så mange Skønheder, at der vel næppe paa hele østkysten findes en Havbugt der kan maale sig med den..... Vor egn er rig paa smukke og romantiske partier, men en af de skønneste Udsigter er vel den, der aabner sig ud over Gjønnerbugt fra Høiderne ved Runde Mølle, hvor man paa en klar Sommerdag her et Prospect, som Sydlandene ikke kunne levere skjønnere".

(artikel fra avisen Freja, 1851)

Stenparken

Dele af øens midte er præget af den grusgravning, der fandt sted i 1960'erne og som efterlod området uden muldlag. Tilbage er der idag et tørt, ørkenlignende areal, hvor der er lavet en stenpark, med karakteristiske sten fra det danske landskab, hovedsageligt ledeblokke fra sidste istid. De store sten er fundet rundt om i Sønderjylland og er i stenparken placeret i en overskuelig cirkel efter stentype. De fleste sten kan inddeles i tre hovedtyper alt efter hvordan de oprindeligt blev dannet: vulkanske sten, metamorfe (omdannede) sten og sedimentære (aflejrede) sten. Stenene blev under sidste istid transporteret med isen den lange vej fra Norge og Sverige, og ned til Danmark. Nogle af stenene er så karakteristiske, at man kan lokalisere lige præcis det sted de oprindeligt blev dannet for millioner af år siden. Sådanne sten kaldes ledeblokke og de kan fortælle om isens vandring under sidste istid.

Kambrisk Sandsten, Skåne

Varberg Charnokit, Halland

Når man idag kommer til Kalvø er det første man bemærker vikingskibslaugets røde hus. Ved siden af dette ligger det gamle Kalvø Badehotel. Dernæst følger de smukke og velbevarede huse fra øens tid som værftssø. Først skibsreder Bruhns store gamle hovedbygning, der idag bliver brugt til museumsudstillinger og til naturskolevirksomhed af Skovlyst Naturskole.

Kalvøs historie

Kalvø har periodevis været beboet siden stenalderen. Dette ses blandt andet af fund af en del flintredskaber på øen. Man mener at navnet Kalvø kommer af enten "Calf ø", dvs kalve ø, fordi stedet førhen blev brugt til græsning af kalve, eller af "Call ø" efter søroverens ridder Call. Første gang Kalvø nævnes i historiske kilder er i 1200 tallet, hvor den omtales som Calf ø. I 1641 viser et kort tegnet af Johannes Mejer, at øen var dækket af skov. I "Danske Atlas" fra 1781 nævnes det at Calløe er ubeboet. Kalvø har gennem tiden været brugt som udskibningshavn for bl.a tørv, brænde og lokale varer, men mest kendt er øen nok for sin tid som værftssø. I 1847 købte agent Jørgen Bruhn nemlig Kalvø og oprettede et skibsværft. I perioden indtil 1864, hvor værftet lukkede, nåede rederiet at bygge 7-9 store skibe på øen, hvoraf det mest kendte er klipperskibet "Cimber", et af datidens største og hurtigste skibe. Cimber er det største træskib der nogensinde er bygget i Nordeuropa. Det blev verdensberømt da det slog overfartsrekorden på ruten Liverpool-San Francisco. Værftet blev til en betydelig virksomhed med smedie, bedding, boliger og mange ansatte. Ejerne byggede dæmning og bro til Kalvø, for at lette trafikken til værftet. Det menes dog at dæmningen har været bygget af flere omgange, idet den blev opført på et op til 10 meter tykt dyndlag. Historien fortæller, at man blandt andet i 1800-tallet brugte en stor skibssætning fra vikingetiden, som stod på strandbredden, som fyldt til dæmningen. Det sidste stykke bro blev erstattet af dæmning i 1939. I 1960'erne blev Kalvø købt af Flemming Juncker der ønskede at bygge savværk på stedet. Savværket blev dog aldrig opført. I de år blev der gravet grus på øen. I 1974 købte Miljøministeret det meste af Kalvø, for bl.a. at sikre publikums adgang til området.

Bagved hovedbygningen findes der lader, samt de såkaldte "Nyboderhuse", som er gamle arbejderboliger til skibsværftet. Ved siden af ligger den gamle smedie, hvor man blandt andet finder øens offentlige toiletter.

Følger man vandrestien øen rundt, kommer man forbi en række små sommerhuse og en smukt udskåret træfigur, "Fiskeren", lavet af kunstner Julius Urbanavicius fra Litauen i 1997.

I den nordlige ende af øen er der stejleplads og små hytter til brug for øens fiskere.

Kalvø

Skov- og Naturstyrelsen, Gråsten

Aabenraa
Kommune

Model på Aabenraa Museum

Praktiske oplysninger

Bus: Buslinje 222 kører til Kalvø fra Rødekro. Se den aktuelle busplan på www.sydtrafik.dk, eller ring til Sydtrafik på tlf.: 70 10 44 10.

Ture med guide: Skov- og Naturstyrelsen, Gråsten, herunder Skovlyst Naturskole, arrangerer guidede ture i området. Hold øje med gratis offentlige ture på www.naturnet.dk.

Praktiske telefonnumre:

Skov og Naturstyrelsen, Gråsten: 74 65 14 64
Skovlyst Naturskole: 74 62 64 14
Kalvø Bro- og bådlaug: 74 69 89 87
Kalvø Havn: 74 69 87 86
Museumsudstilling i hovedbygningen, v/Det Maritime Kalvø: Tlf.: 74 69 81 00
Aabenraa Kommune: 73 76 76 76
Denne folder er udarbejdet i samarbejde mellem Aabenraa Kommune og Skov og Naturstyrelsen, Gråsten.

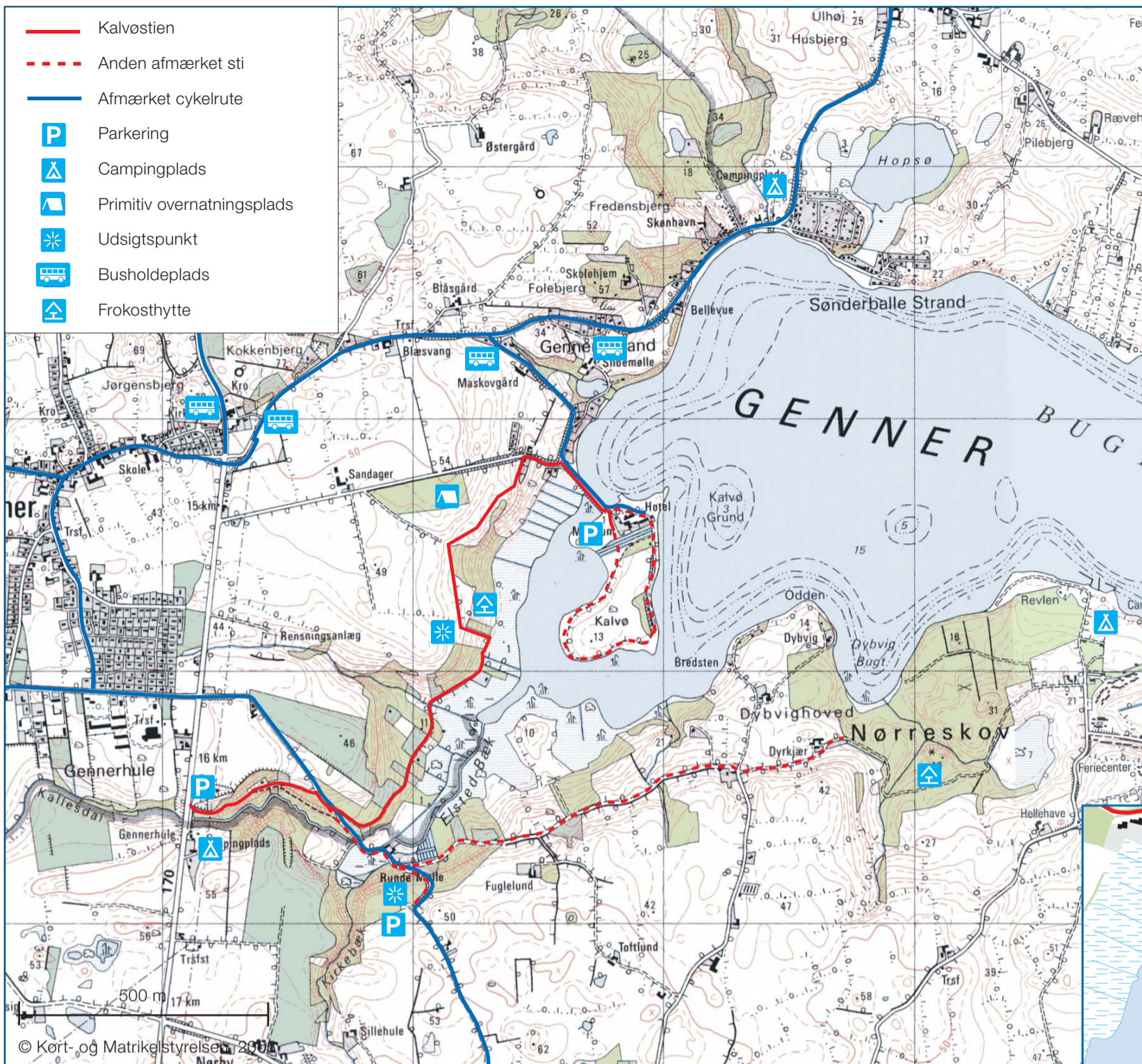
Folderen kan ses og hentes på kommunens og skovdistriktets hjemmesider eller hos biblioteker og turistkontorer.

Skov- og Naturstyrelsen, Gråsten

Felstedvej 14
6300 Gråsten
Tlf. 74 65 14 64
E-mail: graasten@sns.dk
Hjemmeside: www.sns.dk/graasten

Aabenraa Kommune

Natur og Miljø
Plantagevej 4, Bov
6330 Padborg
Tlf. 73 76 76 76
E-mail: post@aabenraa.dk
Hjemmeside: www.aabenraa.dk

Landskabet

Genner bugt og dens forlængelse ind i landet, er en gammel tunneldal, skabt af store smeltevandsfloder under isen i sidste istid. Bugten er omgivet af store bløde bakker, der bølger langt ind i land, for til sidst at munde ud i de store flade smeltevandsletter vest for isens hovedopholdslinje. Selve Kalvø er egentlig blot endnu en bakke i landskabet, men altså en bakke der stiger op af vandet og derved bliver til en ø. Grusgravning på øen i 1960'erne, har dog fjernet de øverste 8 meter af bakken og idag fremstår Kalvø som en flad, støvleformet ø, med små idylliske bugte. Øen ligger godt beskyttet for vind og vejr, bag det lægivende fastland, der næsten helt omgiver øen, bortset fra mod øst, hvor Genner bugt løber ud i Lillebælt. Her ved udgangen til Lillebælt ligger dog øen Barsø, som også giver læ til bugten. Disse lægivende betingelser gør Kalvø ideel for både fugle og lystsejlere, der kan søge naturligt ly for vejrliget.

Udsigt fra Kalvøstien

Natur- og vildtreservatet

De naturlige betingelser i området omkring Kalvø er ideelle for vandfugle, der både kan søge føde, raste og yngle her. Derfor er hele Kalvø og det omgivende vand, samt kanten af fastlandet omkring, udlagt til Natur- og vildtreservat. Der er oprettet et indre og et ydre reservat. Det indre reservat ligger syd, sydvest og vest for øen, dvs det lukkede område bag øen, hvor man finder de store tætte rorskove. Det ydre reservat ligger nord og øst for Kalvø, og strækker sig op til området nær Slibemølle ved Genner strand og cirka 500 meter øst for Kalvø.

- Kalvøstien
- - - Handicapsti
- - - Anden afmærket sti
- P Parkering
- P Handicapparkering
- BB Bord og bænke
- B Bænk
- ☀ Bålplads
- ♿ Handicappfiskebro

Plante- og dyrelivet

På grund af de ideelle føde-, raste- og yngleforhold, er der rig mulighed for at se mange spændende fugle omkring Kalvø. I rorskovene yngler blandt andet rørspurv, rørsanger, vandrikse og sivsanger og på strandengene yngler viben, rødben, strandskade og dobbeltbekkasin. Desuden finder man diverse andefugle, incl. gæs, svaner, skallesluger mv og diverse lappedykkere, blishøns, fiskehejrer, skarver mm. Også plantelivet på Kalvø er yderst interessant, fordi det består af en blanding af planter der vokser tørt og sandet, i "ørkenen" på øens midte, samt skovplanter og strandengplanter. På Kalvø er der en lille skov af eg og bøg, hvoraf nogle stammer helt tilbage fra tiden hvor skibсреder Bruhn ejede øen i midten af 1800 tallet. Desuden findes en ahornbevoksning spredt rundt på øen, plantet i 60'erne, da Junckers Savværk ejede øen. Ud mod vandfronten ses flere steder nogle karakteristiske store, gamle, stynede popler, der strækker deres nyudvoksede grene ud fra de gamle kæmpestammer. De gamle popler leder uvilkårligt tankerne hen på H. C. Andersens eventyr Fyrtojet.

De gamle popler

Friluftsliv

Kalvø er et yndet udflugtsmål for lystsejlere, vandrere, cyklister mm. Øen har et fint og veludbygget stisystem, der går hele øen rundt. Den 1½ km lange handicapvenlige rute, går ganske tæt på vandet, så man på hele turen har mulighed for at nyde udsigten. Det tager ca. ½ time at gå øen rundt. Man kan holde pauser og eventuelt nyde sin medbragte mad ved de opsatte borde og bænke langs stien.

Stien har et par afstikkere ind mod øens midte, blandt andet ind til stenparken. Ønsker man selv at tilberede medbragt grill-mad på øen er der mulighed for at benytte den lille bålplads tæt ved øens p-plads. Lystsejlere har adgang til grill-område ved lystbådehavnen. Umiddelbart efter man kommer over dæmningen til Kalvø finder man stedets stemningsfulde havn. Den bliver benyttet af både lystsejlere, fritidsfiskere og erhvervsfiskere og fungerer ofte som et naturligt samlingspunkt for de mennesker der er på udflugt på øen. Kalvø er hjemsted for vikingskibet Imme Gram, som drives af Tønder Skibslaug. Vikingskibet kan i vinterhalvåret ses på land nær havnen. I sommerhalvåret ligger vikingskibet for svaj inde i bugten bag Kalvø, når det ikke er på togter. Der er mange andre muligheder for friluftsliv på Kalvø. Fx. er der bademuligheder på øen. Stedet er ideelt til snorkling. Har man kano eller kajak er farvandet omkring Kalvø også optimalt, fordi der er mange spændende kroge at udforske. Der er fine muligheder for at fiske med fiskestang, bl.a. fra den nyopførte handicappfiskebro. Er man på cykel er der fine ruter i området omkring Kalvø. Tilsejlede lystsejlere har mulighed for at benytte ledige gæstesteder i havnen. Der findes toilet- og badefaciliteter for sejlerne i "Den gamle smedie" nær havnen. Dog skal tilsejlede være opmærksomme på at der ingen indkøbsmuligheder er på øen. Der er ingen offentlige slæbesteder på øen. Der er mange friluftslivsaktører på Kalvø, bl.a. Kalvø bådlaug, DGI, Vikingskibslaug og Skovlyst Naturskole, som alle laver forskellige aktiviteter og arrangementer på øen.

Vikingskibet Imme Gram

Kalvø-stien

Man kan vælge at gå til Kalvø fra Genner Hoel rasteplads, ad den smukke afmærkede Kalvøsti. Ruten er cirka 3 km lang og går gennem et smukt og varieret skovlandskab, forbi rorskovene i bunden af Genner Bugt, videre over kuperede marker med græssende køer, for til sidst at ende på Kalvø. Ruten byder på smukke udsigtspunkter, hvor man får et vue over Kalvø og det omgivende farvand. På ruten kan man gøre holdt i et overdækket madpakkehus og der er tillige en primitiv overnatningsplads på de kuperede græsmarker lige for man når Kalvø. På overnatningspladsen er det tilladt at tænde bål og slå telt op for natten. Man skal forvente at turen tager cirka 1 time.

Færdsel i naturen

På Miljøministeriets arealer er det tilladt at færdes til fods overalt, dog ikke i natur- og vildtreservatets områder med tagrør, siv og anden sumpvegetation i fuglenes yngletid fra 1. april-15. juli. I det indre reservat er det forbudt at sejle med motor og sejl. I det ydre reservat er det forbudt at sejle med vandscooter, jetski og lignende.

- Du må gå på alle kyststrækninger og bade fra alle strande.
- Du må gå og cykle på veje og stier i det åbne land.
- På udyrkede arealer, der ikke er indhegnede, må du færdes fra kl. 6 til solnedgang.
- Hunde skal føres i snor
- Ridning er ikke tilladt på Kalvø
- Værn om planter og dyr og vis hensyn overfor de lokale beboere og dem, der har deres erhverv på øen.

Madpakkehuset ved Kalvø-stien